

Eltűkadunk.

Olvasztott ólom gyanánt önti nyakunkba a nap sugarainak forró aranyát. A fecské elöl, a nyitott ablak függönyeit nem lebbenti meg könyörületes szellő. Fanyar kifejezéséből a megszállt arcnak kiül, hogy föl-szóltak tavaszi reményeink; ellenben... de elég; ha így folytatom a panaszokat, még bennsülök.

A fagyalt, mire élénk találják, előrad; a Dunában megfőlnék a halak, s égnek fordított fehérral hassal öblítetik magukat a partra; s azon felbő, mely szürke gumolyokban kavargó a magyar főváros fölött, nem rejteget magában sem esőt, sem villámot; mert ez a felbő csak porfelbő, mely, miután a Rákoson nem tartanak már országgyűlést, Pestre tette át lakását.

Néha-néha egy-egy komor, sötétlők felleg megáll fölöttünk, de miután néhány nehez, vastag csöppet le-bocsátott méhéből az izzó kövezetre, hol sercegre elpárolognak — tovább hajt, s áldottabb vagy áldásra méltóbb vidéket ömleszt el bűsítő vízával.

Mi lesz ez anticipált melegből? Még nagyobb előleg? Még folytatóbb időjárás? Adamicus öltözetben, vagy, mert ismerjük a természet compensáló természetét, a kutyá-napokban farkas-bundában fogunk-e járni?

Ez előlegezett kánikulában még a journalista sem óriási jól magát, pedig előleg, kánikulát egyaránt megszokott Szivósságán egyhamar ki nem fog sem égi, sem földi hatalom. Akkor is ir, midőn más ember az elviselhetlen forróság miatt csak legyezőnek használja a hírlapot; bugyborékoló agya még akkor is képes lebűtő programok fogalmazására, midőn a béka vére is föl-forrtan.

Béka!

Egyetlen egyszer sem hallottam az idén béka-kurattyolást. A csöndes, boldvilágos tavaszi éjek ez álomhozó moráját elnyeli a városi zöreje, s az a néhány könnyelmű példány, mely a városligeti tóban nyaral, rangján alólinak tartja a szomazódos pávasziget zenészeivel versenyre kél, kik a kifeszített ponyva alatt erőszakolnak hegedűt, klarinétot melancholikus vallomásokra.

S önézetes béka nem is fog kurattyolni a vandál népnek, mely mulatságosabbnak tartja a „ringlispiei” pogány sipládáját; fáj neki nyilván a tekintélyén ejtett csorba is, mert a fiatal nemzedék, távol attól hogy féltse tőle fogát, nem csak hogy nem szorítja össze szörnyű félelemben ajkait, hanem fölvilágosodott vigyorgással nézi e derék amphibiumokat s egy csöppet sem remél meg dűledező szemétől, melyet hibetőlég csak a méreg hajtott ki öbléből.

Nem, nem hallottuk a holdas esték békantúlnét, mely faluvégén oly szépen szól, s melyből a paraszt ember esőt jósol.

Ezért nincs hát nekünk esőnk, míg, mint vidéki tudósításokból értesülünk, a Tisza melléke s a Kárpát alja jól megázott. A „P. Napló” ugyan mindamellett inséges esztendő jövődől; a nélkül hogy „okadatolt nemzetgazdasági fejtegetésekbe bocsátkoznánk”, mégis kimutathatók, hogy de bizony nem lesz oly siralmas év mint volt 63-ban — ha mi a „P. Napló” fogas újdondászatul nem tartanánk, ki ugyancsak körmére néz az embernek hogy mit ir.

A minap is hogy a „P. N.” ama következetlenségén mertünk nagyálázatosan tündönni, melynélfogva az egyik hasábon Lincoln csak másodrendű jellem, míg a túlsó oldalon elítéltetik az, ki az északamerikai köztársaság boldogult elnökét a legkülönb emberek sorába tartozónak nem vallja: megszeppentünk, mert azon bázske kijelentéssel tette semmivé a „B. Hiradó” csörgősipkás tárcáiróját, hogy a magyar vezérleapban szó sem volt „tehetetlen hívelejtéséről.” Nostra culpa! Ily izetlen pleonasmust ki is tenne föl a correct irányú, academicus „Napló”-ról? Voltakép tehetséges hívelejtéség nincs is. Elég magában a „hívelejtéség”, s hogy e címmel in partibus infidelium illette volt Lincolnnak nem csodálót, maga is be fogja ismerni, ha ugyan a tagadás gyurmániává nem vált a „P. N.” irástudóinál.

A mi a „csörgősipkás” epithetont illeti, melylyel a „B. Hiradó” tárcáját megbünteti: erre névbe meg azon kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy inkább bizelgésnek vesszük azt mint megrovásnak. A régi fejedelmek legbecsültebb s legkedvesebb tanácsadóinak a „bolondokat” mondják, s úgy tartja a krónika, hogy akkor a népek boldogabbak valának, mert mindig is többet érő dolog volt az, ha okosak bolondostak, mintha bolondok okoskodtak. A „B. Hiradó” jónak látta a fejedelmi poli-

tika mellé, szórakoztató „csörgősipkásnak” szerzőtőtni a tárcáirót, ki a nagy eseményekhez hozzáfűzőgeti a derült világnézet s könnyűvéru logika aperçuit. De, a hány ház, aonyi szokás! Chacun à son mauvais goût! A „P. N.” azon tárcának keresztelt vaskalapos doctrinákat, miket a vonal alá szorít, kétségkívül igen jeleseknek tartja, pedig iróján, a correctorion, s natúrlich a minden nyomtatott betű iránt élénken érdeklődő rendőrségén kívül, csak az olvasza:

„Ki valahol távol a város zajától —

Eszik iszik elmét, Pestnek naplójából!”

vagy helyesebben: kinjában, ünottságában ráfanyarodik e „tárca” név alatt árult másod-lé böleseésekre.

Sobasem jutott volna eszünkbe bolygatni a magyar „főlap” e rovatát, mert nem is érdemes rá. Csak arra akartuk figyelmeztetni, hogy a „B. Hiradó” tárcája, mely kiterjeszti figyelmét a főváros életére, az irodalomra s a műveltség egyéb tényezőire: épen nem az, mely e tekintetben szó nélkül volna kénytelen zsebre gyúrni útbaigazítását a hazai sajtó profétájának, mely, vagy ki — aránylag igen rövid idő óta méltóztatik megemlékezni p. a kiválóbb szini előadásokról. Tudunkkal tavaly s különösen harmadéve, még jelesebb bel- s külföldi színművek előadásával sem törődött. De megrostelvén tin, hogy a fűgse „M. Sajtó” kicsiny létere, gyorsan adott tudósításokat irodalmi s művészeti mozzanatokról, megindult nagyvalahára souverain lomhi-ságában a „N.” is. Nem emlékezünk arra sem, egy-egy hazai jeles regénynyel foglalkozott-e volna? Jósikától, Jókaitól stbbitől mennyi jelent meg, hány jó s rossz poéta merült föl s alá egy-évtized óta, a nélkül hogy ezeknek tüzetes ismertetését vették volna az irányadó magyar lapban? Történik ugyan, hogy néha valami dologtalan elme nekifekszik, agyba-főbe dicőér fordítást vagy fölolvast, vagy egyéb másodrendű dolgot, és sokszor ezt is minden fejelem nélkül, áradozón, izetlenül, nem ritkán heccgőn is, hogy csak az által különbözik a hirdetéstől, mert a második s nem a negyedik oldalon áll. — De ki veszi hasznát? Hol az ily munkában a közönség és tanulság? A „B. Szemléből” vett kivonatokat, melyekkel néha, mint siratagban az órázal, találkozik a szem: csak nem tudhatjuk be a „P. N.” érdemeit?

Asért bizony tanácsosabb, ha a „P. N.” nem csak arra figyel, hogy az egyik oldalon ne mondjon akkor

bűt mikor a másikon bűt; hanem igazságos lőtere ne ócsárolja egy más lapban azt, a mi iránt, mert, vagy tán noha jó: érteke niesen. Pro domo nostra szólottam s nem személyes érzékességből. A magyar tárcáirók tehát, ha fölirattal akának megistizelni, est csak a „Hiradó” szerkesztőségébe küldjék; onnan bizonyosan kikapom a magamét.

Egy fűst alatt szeretnék felelőli Gyulai Pálnak is, ki a „Fény árnyairól” szóló tudósításomban mint (a magától kivéve) minden máséban: more consueo gáncoskodott. De a dolog oly régi már, hogy újból szóba horni a tárgyat igazán csak herce-burca volna, s jobb szolgálatot vélnék tenni Szigligetinek, ha aranyos sirjában hagyjuk nyugodni legfiatalabb drámai gyermekét, mely ugyan néha esti hét és 10 óra között följár kísértetni, de azért mégis csak halott, mindezesetre azonban olyan, kiből jó csomó életérő volt, s kit szerencsés szerelés vagy művés áltál meg lehetett volna menteni a csendes elbűkűstől. Hogy a „B. Hiradó” roszabul következtet s követelőbb mint a többi lap szini referense: ez csak a mi szerencsétlenségünk, mely azonban ép oly kevésé szolgálhat Szigligeti vigaszára, mint magának Gyulainak elégtételére; s hogy Gyulai éles és analyticus elméjű itész, az megint az ő szerencséjé, melyből fájdalom mi ránk azegény elmaradtakra semmi dicsőség, semmi nyereség nem hárul.

A következő napok bő alkalmat fognak ismét nyújtani az eseményzatomja s üdonságéhes fővárosi tárcáirónak, hogy magánlásodott böleseése, megismét életkedvét, pókháló elceit, megpenészesedett kedélyt s meggyirkosodott csatlalanságát előszedje, hogy ékes fonatú arabeszkeket fűzzön a regatta s kórepény mozgalmak képei köré. S ha, a min kételkedni alig van, már okunk, és Buda fokáról messzeleobogra fogja hirdetni a zászló a király jelenlétét; akkor csakugyan vígalmas és fényes napok öntik majd el Buda-öblöt sugarukat e kűdő haza; kűdő főváros fölött, előkerülnek megint a bujkáló cigányok, s aztán váltig ezzel a nótával muzsikáltatjuk magunkat:

„Hírú cigány azt a nótát:

Megrirrad még valaha!

Nem földheti immár soká!

A magyart bűs éjszaka!”

Náday Eszter.